

Rákóczi Hírlevél

Izgatottság a virágok városában
- Elbeszélő költemény –
ISTENNEL, A HAZÁÉRT ÉS SZABADSÁGÉRT.

NAGYKÁLLÓ RÁKÓCZI-TORONY

Kerékpárral jött a Tisza nagykövete Nagykállóba
Nemzetközi tanácskozás Mikes Kelemenről
A bujdosó Rákóczi
Béri Balog Ádám

6. fejezet: Izgatottság a virágok városában

Kategória: Első kötet

Másnap reggel a nap ragyogó tűzben emelkedett ki az Adria kék hullámaiból.

Rákóczi Ferenc útra készült. Velence, hol addig olyan elégedettnek és nyugodtnak érezte magát, érdektelenné vált előtte.

Minden halászbán, kit ablakán keresztül megpillantott, az éjjeli bravót látta.

Maga is osztotta kísérője nézetét, hogy el, el, Velencéből!

Amilyen örömmel és lelkesedéssel érkezett, olyan leverten és szomorúan távozott a tengerek hatalmas menyasszonyától.

Bejárta Páduát, Ferrarát, Bolognát és az Apennin-hegyeken keresztül a hírneves Mediciek székhelyére, Flórencbe érkezett.

Flórenc a virágok városa. Korunkban is sok a kert és lombos sétány benne, környéke pedig valóságos virágliget. Rákóczi idejében még több kert és liget volt benne.

Itt a fényes berendezésű Salviatti palotát bérelte lakásul, s amellet, hogy a palazzo Pitti műkincseinek,

Michel Angelo, Rafael Benvenuto Cellini és más világhírű mesterek, remekeit tanulmányozta, belevegyült a társasélet zajába is.

Mivel latinul igen szépen és folyékonyan tudott beszélni, csakhamar megtanult olaszul s a legmagasabb köröket, — épen úgy, mint a bécsi asszonyokat és leányokat, — akarata ellenére is meghódította.

S az ifjú fejedelem mulatni akart, kezdte bántani a bécsiek lelketlensége s zajos mulatságokkal óhajtott bánkódó lelkén könnyíteni.

Elképzelhetjük, hogy a daliás termetű, virágzó ifjúságában levő dúsgazdag fejedelem milyen dédelgetett kedvence lett a flórenci hölgyeknek, kikről különben feljegyezte a krónika, hogy valamennyien — könnyűvéréük valának.

Épen egy hónapja múlt annak, hogy Velencében az olasz bravó megszólította, s hogy ez, — miután Rákóczi nem fizette le a kívánt aranyokat, — halált ígért neki.

Rákóczi a kacérságáról és lobbanékony szívéről ismeretes Medici Heléna hercegnő termeiben időzött s a hercegnő rózsás piros arcát legyezgette, midőn a fehér parókás lakáj a város egyik tudós hírben álló szenátorának érkezését jelentette.

— Pigniotto szenátor úr! Hangzott a szolga ajkáról. Kíváncsian néztek az ajtó felé, mivel általánosan tudva volt, hogy a szenátor úr a molyette könyveket bújja, társaságba soha sem jár, s Heléna hercegnő estélyére meghívva nem volt.

— Bocsánat, — kezdte mondókáját az öreg tudós anélkül, hogy leült volna vagy botját és kalapját a

körülötte forgolódó szolgálknak átadta volna, — igen rejtélyes, igen különös, igen csudálatos dolog hozott engem ezen magas és fényes társaságba. Flórencbe messze idegenből, ha jól tudom Spanyolországból, egy férfiú érkezett, aki vagy igen nagy tudós, vagy igen nagy csaló!

A bortól és szerelmi mámortól jókedvű nagyúri társaság mosolyogva, de nagy kíváncsisággal hallgatta az öreget.

Általános csend támadt, még a lakájok is állva maradtak helyükön.

— Az a messziről jött férfiú azt állítja, folytatta Pigniotto szenátor, hogy ő képes a flórenci temetőben általa szabadon választandó három halottat feltámasztani.

— Csaló! Világcsaló! Mondották egyes urak a társaságból

— Kérem, tessék csak meghallgatni, mondotta a szenátor izzadt homlokát egy hatalmas kék zsebkendővel törülgetve. A halottakat támasztó azt mondja, hogy katonasággal őriztessük minden lépését s vitessük egyenesen a vesztőhelyre, hogyha valótlanúságot állított.

— Tegye próbára, szenátor úr, jegyzé meg egyik grófnő. Rendeljen mellé katonaságot és menjünk a temetőbe.

— Menjünk! Menjünk! Hangzott minden oldalról. Medici herceg így nyilatkozott:

— Lássuk azt a tudós urat, hadd legyen egy kis élénkség a temetőben!

— Tehát elfogadjuk az idegen ajánlatát? Kérdé a tudós.

— Elfogadjuk, miért ne fogadnánk el, pompás komédia! Kiáltoztak az urak.

— A herceg úr tudta nélkül nem akartam az idegen ajánlata felett határozni. Megyek és körülvételem katonákkal az idegen lakását.

Pigniotto alázatos hajlongások után eldöcögött, s pár pillanatra megzavart társaság tovább mulatott, tovább nevetgélt, kacérkodott és — ivott.

A fényes-társaságban egyedül Heléna hercegnő komolyodott el.

— A halottámasztás híre hangolta le fenségedet? Kérdé Rákóczi a hercegnő orcáit még mindig legyezve. Higgyc meg fenséged, egy szó sem igaz abból, kár a népeket felzaklatni s a temető csöndjét megzavarni.

— Azt hiszi? Rebegette a hercegnő s perzselő szemeit Rákóczira emelte.

— Vakmerő csalóval lesz dolgunk. Maradjunk távol a komédiától, az ilyen képtelenségeknek nem vagyok barátja.

— Kedves herceg, én ellenkező véleményben vagyok. A világ folytonosan halad, a tudomány egyre terjed, nem tartom lehetetlennek, hogy eljön az ideje annak, midőn a beteg szerveket alaposan gyógyítani s az életet századokra biztosítani tehet.

— Ez az idő nem jön el soha, fenség, viszonzá Rákóczi mosolyogva.

— A biblia háromezred évnél idősebb alakokat is emleget.

— A csodák korszaka lejárt, vége azoknak mindörökre.

— A herceg nem hiszi vallásunk tanait? Rákóczi mosolygott.

— Hiszem, de nem egészen úgy, mint azt papjaink tanítják.

— Hiszi a feltámadást?

— Hiszem.

— Nos, akkor a szellemek örök létezésében is hinnie kell.

— Vallásos érzületem azt súgja, mondá Rákóczi, hogy a síron túl létezik még valami. Nevezzük mennynek vagy pokolnak, de az ember lelke végképen nem semmisülhet meg.

— Ezt gondolom én is, azért nem merném a Spanyolországból ideszakadt tudóst előre csalónak nevezni.

— Biztos vagyok benne, hogy szemfényvesztő.

— Én nem vagyok benne biztos! Sőt az igazat megvallva, igen nyugtalankodom.

— Hercegnő! Kiáltott fel Rákóczi nevetve. Csak nem hagyja magát megtéveszteni?!

— Szeret ön engem? Kérdé a hercegnő hirtelen.

— Hű barátsággal, viszonzá Rákóczi udvariasan.

— Csak barátsággal? Mondá a hercegnő s emellett kedvességgel csókra húzta parányi ajkait.

— S ha megcsókolnám? Kérdé a hercegnő tovább.

— Igen sokért nem adnám.

— Akkor sem szeretne jobban?

— Menyasszonyom van, nem vagyok szabad.

— Herceg, maga nagyon ügyetlen! De mindegy elfogadom, hű barátomnak is. Kísérjen ahhoz a tudós spanyolhoz.

— Tréfálni méltóztatik?

— A legkomolyabban mondom.

— Mit akar nála csinálni fenséged?

— Előbb nyilatkozzék: elkísér-e?

— A hercegnő kívánságát minden férfi szerencséjének tartja teljesíteni.

— Tudja miért megyek hozzá?

— Kíváncsi vagyok reá, hercegnő.

— A flórenci temető sírboltjában fekszik férjem első felesége is, nagy zavarba jutnék, ha a tudós spanyol őt is feltámasztaná.

— Harmadszor ismétlem, hercegnő, az lehetetlen.

— És én harmadszor mondom a hercegnek, hogy félek a spanyoltól, s egész éjszaka nem alszom, ha vele nem beszélek.

— Ez már más. Kár volna minden álmatlanul töltött percért. Siessünk, hercegnő, a megnyugtatóst néhány aranyért gyorsan megszerezheti.

Medici Heléna hercegnő visszavonult termeibe. Valamivel később a pezsgővérű hercegnő Rákóczi Ferenc karjára támaszkodva, az alítólagos spanyol tudós lakása előtt állott.

Útközben Flórenc több előkelőségével találkoztak, kik valamennyien a halottámasztó tudós lakása felől jöttek.

A spanyol lakása a város kellő közepén, egy alacsony földszintes házban volt.

A ház előtt és a ház udvarán katonaság állott őrt, nehogy megszökjön a csodaember.

Medici Heléna hercegnő Rákóczi Ferencsel együtt, lépett a tudós szobájába.

Az előkelő látogatók spanyol divat szerint öltözött javakorabeli férfit találtak a szobában. Nagy előkelőséggel üdvözölte vendégeit, s miután leültette őket, halk, szinte remegő hangon kérdezte, hogy miben lehet magas vendégeinek szolgálatára.

A halottámasztó arcvonásai, különösen nagy, merev és sötét szemei, valamint hangja rendkívül ismerős volt az ifjú fejedelem előtt.

Úgy rémlett előtte, mintha találkozott volna már vele az életben.

Gondolkozott, de nem tudott rájönni.

Medici Heléna elmondta férje első nejeére vonatkozó aggodalmait.

A spanyol hallgatott és kezeit dörzsölte.

— Igaz, majd elfelejtettem, szólt Heléna hercegnő kissé röstelkedve, visszonszolgálatul ezt az erszényt hoztam önnek.

E szavak után aranypénzzel tömött erszényt tett az asztalra.

A spanyol hajlongott.

— Igen . . . igen . . . semmi esetre sem fogom Medici herceg úr első nejét feltámasztani, mondá végtelen alázatossággal és zavarral . . . Semmi esetre sem . . . legyen fenséged nyugodt . . . nagyon nyugodt . . .

— Köszönöm, viszonzá Heléna hercegnő.

Aztán felállott, karját Rákóczi karjába ölté s távozott.

A spanyol tudós az udvarig kísérte magas látogatóit.

Az udvart egy pislogó olajlámpa világította be, mely alatt az őrtálló katonák beszélgettek.

Rákóczi az udvaron megállott.

— Engedelmet, fenség, néhány percig négyszemközt szeretnék beszélni ezzel a tudóssal.

— Menjen vissza, felelte a hercegnő, az udvaron megvárom.

Rákóczi Ferenc rögtön visszafordult és kopogtatás nélkül erélyesen benyitott az ajtón.

A spanyol tudós egy nyitott láda előtt térdelt és kéjes ábrázattal gyönyörködött annak tartalmában.

A láda tele volt arannyal.

— Gazember! Rivallt rá Rákóczi s kardot rántott.

— Kegyelem! Hörgött a spanyolnak mondott tudós és kezeit összekulcsolva, Rákóczi felé emelte.

— Megismertelek, tudom ki vagy! Menydörgé Rákóczi tovább. A vérpadra veled, vakmerő népámító és aljas gonosztevő!

— Kegyelem, kegyelem! Esdeklett a leálcázott tudós. Mindent elmondok, mindent bevallók, kezébe adom ellenségeit, csak életemet és — pénzemet hagyja meg nekem!

Rákóczi Ferenc mély megvetéssel nézett a porban fetregő megrettent gonosztevőre, aki nem volt más, mint a velencei bravó, a bérgyilkos!

— Kelj föl! Parancsolá az ifjú fejedelem. Kérdéseimre batározottan és röviden válaszolj, Medici hercegnő kint várakozik reám, nincs vesztegetni való időm.

— Kérdés nélkül is felelek, viszonzá a bravó egészen megtörve. Fenségednek nyomába jártam,

fenséged élete ellen törni iparkodtam. Útközben a tengeren egy spanyol szemfényvesztő jóssal ismerkedtem meg s ő adta nekem a halottakat feltámasztó tanácsot. Fenséged e láda tartalmáról láthatja, miként jövedelmez ez a mesterség. A ládában levő aranyokat kétnapi itt tartózkodásom alatt gyűjtöttem össze.

— És a halottámasztás?

— Egy szó sem igaz belőle. A város előkelőségei, mint tudni méltóztatik, köztük Medici hercegnő is, azért jártak nálam és azért fizettek meg dúsgazdagon, hogy elhunyt hozzátartozóikat fel ne támasszam. A másodsorú megnősült férfi elhunyt nejétől, a vagyont és kincseket örökölt testvér testvérétől, felebbvaló elhunyt elődjétől félt, hogy visszajön.

Milyen zavart és kellemetlenséget is okozhatnának azok a halottak! A pénz ömlött és én e ház földalatti folyosóján keresztül, az egész hadsereg ébersége daczára, megtudtam volna szökni. Kegyelem herceg, hagyjon engem futni, hagyja kincseimet élvezni, többé embertársam élete ellen nem török. Á pénz és kincsvágy csábítottak gonosz útra, ma gazdag vagyok, becsületes emberré lehetek, jóvátehetem hibáimat.

— Egy feltétel alatt megkegyelmezek neked, szólt Rákóczi Ferenc komoran.

— Teljesíteni fogom a feltételt, mondá az olasz türelmetlenül és szorongva.

— Megnevezed azt az embert, aki Ausztriából utánam jött és téged ellenem felbérelt.

— Elvezetem hozzá fenségedet, viszonzá a bérenc.

— Jól van. Zárd le kincses ládádat és jöjj velem. Amint teljesítetted a feltételt, szabad vagy. Flórenc uránál, Medici hercegnél kieszközlöm, hogy hirdetett csalásodért ne üldözzenek.

A spanyolnak öltözött olasz bérenc térdre omlott és megcsókolta Rákóczi Ferenc kezét.

— Köszönöm, köszönöm, rebegte s félszemmel folytonosan kincseire sandított.

— Menjünk, mondá az ifjú fejedelem s ajtót mutatott az olasznak.

Medici Heléna hercegnőt ketten kísérték vissza díszes palotájába.

Az olasz nem szökött meg az úton, megadással nézett sorsa elé, a flórenciektől összeharácsolt pénzzel

tényleg becsületes emberré akart lenni.

Rákóczi Ferenc saját lakására vezette az olaszt.

rakoczielete.com/6-fejezet-izgatottsag-a-viragok-varosaban/

- Elbeszélő költemény -

*Jelige: „Si Deus pro nobis, quis contra nos?”
Rákóczi jelmondata*

Jaj! fiai fájnak legjobban lelkélnek:
Idegen érzések rabjai levének:
Vissza sem nézhetnek a magyar határrúl,
Nékik a sorompó örökre lezárul. –
„Jaj, - fölsohajt búsan, - jaj csak ezt ne, ezt ne!
Jobb lenne mindkettő ha halálba veszne!
Inkább tudjam azt, hogy fiaim nem élnek,
Szégyene nem esnék a Rákóczi névnek!”

„A fiatal lélek, mint a viasz lágyúl,
Hitvány ellenségek átgúrnák galádúl,
És a gyermek ajkán, mely szent, mint az oltár,
Az apa emlékét átkozza a zsoltár.
Hitvesem, ki olyan, mint egy nagy királynő,
Mit tegyen az árva? hiszen csak egy árny ő!
Ó, ha át kell esnem ezen a csapáson,
Még a földben sem lesz csöndes nyugovásom!”

Föl áll mint oroslán, s kitekint az éjbe,
Síró szél elhossa a nótát feléje;
Hallja Czinka Panna bűgő hegedűjét,
S fájni kezd szívének most az egyedüllét.
Ó is oda menjen? búfelejtő sorba?
Temesse el búját a tokaji borba?
Oda hajtsa fejét a hegedű fára?
S néki is víg nóta szálljon ajakára?

Nem! Jobb bús magányban álmodozni némán,
Egy elárvult élet sivár omladékán,
Édes hitveséről, drága két fiáról,
És a mi legszentebb, - a magyar hazáról!
Néki a magány most áldás és nem átok,
Szíve minden csöppje oda sír hozzájuk.
Könnyeiből egy csöpp reszketve kiválik,
S ott ragyog szemében érettök halálig.

Bemegy sátorába. Nézése keményül,
Szemeiben újra az a régi fény ül,
Fejedelem megint! A szívét bezárja
Némúljon az érzés, nincs szüksége rája!
Asztalán feküsznek rajzok és írások,
Nézi, merre vannak a labancz állások?
Nem is hallja a zajt, elmerülve mélyen,
A mit Esze Tamás beállít serényen.

„Fenséges nagy uram! terhedre ne váljak,
A miért megbontom csöndes éjszakádat;
Egy különös dolgot jelteni jöttem,
Ne hidd, hogy talán a bor beszél helyettem!
A mint végig mentem előrsök sorján,
Ott terem előttem Géczy, s Czelder Orbán,
Velök jhött merészen egy idegen némben
Ellenséges hadból egy néhány legénynyel.

„Német a beszédje, maga ifjú s szép is,
de azért a szemét bekötöttük mégis;
Azt mondja, hozzád jött, fontos küldetésben,
Ám mi nem bocsájtók színed elé mégsem.
Várom a parancsot: elébed bocsássuk?
Vagy ha tán ránk bízod, - a titkot kiássuk!
A szép asszonyt csínján vallatóra vesszük
S ha szeretné nálunk, - tán el sem ereszzük?

„Fenséges nagy uram! Sok szóbeszéd járja,
Nyitott szemmel nézünk egy a másikára!
Veszélyes az asszony, ha erősen nyelvel,
„Ebből” meg úgy ömlik, mint az édes tejfel!
Ne legyek én többé a „csaták villáma”,
Ha nincs gonoszsággal tele a zúzaja!
Úgy ömlött szeméből özöne a nyílnek,
Majd szinte feledtem, hogy Tamásnak hívnak!”

„Asszony? – szól Rákóczi, s a szíve megdobban,
ó, ha küldetése lenne talán „onnan!”
Ha „ő” küldte volna, gyermekeim anyja!
Bocsássátok rögtön be a sátoromba!
Azt mondod veszélyes? gonosz a szándéka?
Legyen bár gyilkos tör császár ajándéka,
Elfogadom nyíltan! A véres gyalázat
Akkor sem érinti a Rákóczi házat!

„Jöjjön az az asszony!”... Szép arcza kigyúlad,
Mintha átjárná vidámabb hangulat.
Esze Tamás gyorsan kisiet az éjbe
S vezeti az asszonyt Rákóczi elébe.
Azután az őrség fölvonul szép csendben,
Fölkölti őket közel a sátorhoz,
Most egy nagy világért sem nyúlának borhoz.

Azalatt az asszony Rákóczihoz belép,¹
Sűrű fehér fátyol borítja a szemét;
Karcús, mint a nádszál, haja mint az ében,
Csak egy szál virágot ringat a kezében.
Föllépése merész, büszke, előkellő,
Fiatalos hévvel, mozgékony, szökellő;

Mikor aztán ott áll Rákóczival szemben,
Fejéről a fátyol hirtelen föllebben.

Mint mikor az erdők égbe nyúló fáját
Gyöngé női kezek egy kissé megvágják:
Rákóczi elsápad, megremeg egy perczig,
A fiatal nőnek e remegés tetszik.
Mosolyogva nézi futó sápadását,
Hallgatja a nagy szív hangos dobogását,
Látja, hogy a nagy fa meginog tövestül,
Királyi alakja egyet-egyet rezdül.

„Ismersz-e Rákóczi? Tudod-e mért jöttem?
Vezetett egy csillag, mely kigyúlt fölöttem!
Valami bús érzés támadt a szívemre,
Epedés, édes vágy, aggodás egyszerre.
zivatáros éj van, hideg szél sikoltoz,
Vigyázz életedre, emésztő veszélyt hoz!
Ó, pedig az lenne az én bús halálom,
Mert csak egy Rákóczi van a nagy világon!

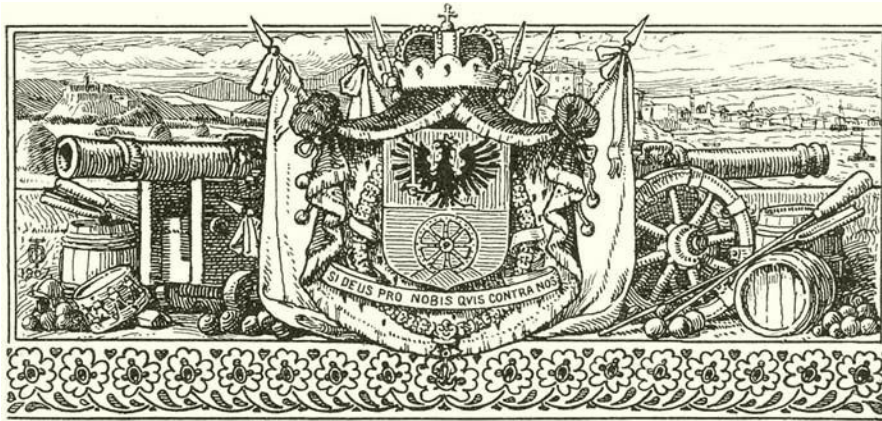
„Hitvesed veszélyben, gyermekeid rabok,
Magad földönfutó, becsülete hagyott!
Árulók melletted, kiknek ajka mézes,
Kincs után sovárgó s hivatalra éhes.
Császári kegyekre hajlanak vezérid,
Hullong a gyümölcs, - már nemsokára érik;
És lehull a fának minden éke, lombja.
Te maradsz egyedül, mint egy tilalomfa.

részlet

Nagyság, Déva mellett

BEVEZETÉS. ISTENNEL, A HAZÁÉRT ÉS SZABADSÁGÉRT.

I. AZ ÖRÖKLÖTT MAGYAR LÉLEK.

A Rákóczi-czímer. Rajzolta Dörre Tivadar.

MÁSODIK Rákóczi Ferencz az Örök Igazságnak ajánlotta könyvét, melyben leírta szabadságharcza történetét. Botorságnak tartotta volna elrejtetni, vagy más színben feltüntetni a tetteket Isten előtt, a ki a multat, jelent, jövődöt mindenkinél jobban ösmeri. Munkáját egyedül azért írta meg, hogy tanúskodjék az igazság mellett, a mely Istennek ebben a művében, a szabadságharczban is megnyilatkozott.

A történelem lényegét abban kereste, hogy részletes, de legegyszerűbb előadása alapján kiderüljön, mik az ő emberi sötét tudatlanságának és mik az Örök Igazság isteni világosságának művei? Olyan kérdésekről vádolja magát, a mik alól a történelem őt éppen az Örök Igazság nevében mentegeti és többnyire föl is menti.

«Miről beszél a sírkő? – kérdezték a konstantinápolyi szent sírok utolsó lazarista őrei. – Miről beszél Zrínyi Ilona fiainak, a nagy, nemes II. Rákóczi Ferencznek a sírja? Rákóczi lelke! Ki írná le a te szépségedet? Ki tudna nevet adni annak a hatalmas érzelemnek, a melyből erőt merítettél? Ki tudja más, csak te, a kit hazának nevez az emberi nyelv! ...»

Rákóczi alázatosan leborult az Örök Igazság előtt, de azzal szemben is bátran emelte föl a fejét, mikor megvallotta, hogy törekvései csak egynek nem árhattak: a hazának; mert az volt első és fő célja, hogy fölszabadítsa nemzetét az idegen járom alól.

Szépen kezdődött a XVII. század Bocskay Istvánnal; maholnap rútvál végződik nélküle. Mint vagyunk, mint leszünk, híre sincs benne Bocskaynak, kit magyarjai már csak sóhajtva említenek. Vajha hevenyén nyomába hághatott volna Szent Istvánnak egy Bocskay István, Corvinus Mátyásnak egy Bethlen Gábor!

Fiatal költő volt II. Rákóczi Ferencz, mikor így borongott:[2] öregedve, negyedszázad múlva, mint történetíró, hivalkodás nélkül mondhatta el, hogy száz esztendő múlva az isteni gondviselés csodálatos úton vele kezdette meg a szabadságharczot, mely Bocskay óta minden nemzedéknek osztályrésze volt. Annak a századnak őt szabadságharcza oly csodás arányú időközökben következett egymásra, hogy az idők hasonlósága és az emberek visszaemlékezései következtében úgyszólván egymást folytatták. «Mindegyikből maradtak a következőre öregek, a kik még emlékezének a multakról s lelkesíték a fiatalságot a szabadság szeretetére, elbeszélvén az azelőtt történeteket.»[3]

Rákóczi jogos büszkeséggel mondhatta,[4] hogy olyan ősoktól származik, a kik Magyar- és Németországban egykor sokat áldoztak és tettek a szabadság fennmaradásáért. Édes elei, a hazához való szerelmökért s virágzó előbbi szabadságának helyrehozásáért mindeneket kockára vetvén, vérüket, hitüket áldozták fel. – Családjának nemzeti, politikai jelentősége mindenesetre ezekben az áldozatokban és tettekben gyökerezik, de csak Bocskay szabadságharczával kezdődik. Pedig a Rákóczi-család akkor már félezeréves volt. Abból a Bogát-Radvány-nemzetségből vált ki, a melynek őse Radvány nádor, Vid főispánnal együtt egyik oka volt, hogy «Árpádnak népét Salamonnal sok baj emészté.» Csépánt először az Aranybulla korában nevezték Rákóczinak és Zsigmond először a Hármaskönyv megalkotása után kevéssel írta magát Felsővadászi Rákóczinak. Ők maguk különösebben sohasem érdeklődtek koruknak ezen nagy alkotásai iránt; de Isten úgy akarta, hogy a nemesi szabadság ezen biztosítékainak vértanúja az a kései unokájuk, II. Rákóczi Ferencz legyen, a kinek fiaiban már nemcsak a Hármaskönyv, hanem az Aranybulla megalkotójának vére is csörgedezett.[5]

I. Rudolf király 1597 május 27-ikén újította meg a Rákócziak czímerét, a melynek zöld hármashalmán aranykerék s rajta kiterjesztett szárnyú sas áll, ezzel a köríráttal: Si Deus pro nobis, quis contra nos? (Ha Isten velünk, ki ellenünk?) Szent Pálnak, Szent Istvánnak ez a kérdése lebbent el a haldokló Bethlen Gábor ajakáról; s ez nemcsak a tüzes Rákócziaknak, hanem a higgadt Széchenyieknek is a jelszava. Biztatás, vigasz mindenkinek, a ki az Aranybulla záradékában felhívást és kötelességet látott a magyar szabadság védelmére. Azonban ekkor még Bocskay István és Rákóczi Zsigmond is a német párt főemberei voltak s 1604-ben őket igazán «ágyúkkal kergették el a király hűsége mellől.» Egy esztendő múlva Bocskay, már mint Magyar- és Erdélyországok fejedelme, Rákóczi Zsigmondra bízta Erdély kormányát s a nagyvezér szerint «úgy tartotta ez országban, mintha önmaga két személy lett volna.» Bocskay halála után az erdélyiek őt választották fejedelemnek, hogy megőrizzék a szabad választás elvét s a török vagy német ne küldjön fejedelmet a nyakukra. Rövid uralkodás után csak akkor mondott le, a mikor ezt az elvet biztosítva látta.

Legöregebb fia, György, ötödmagával megesküdt, hogy nem nyugszik addig, míg Bethlen Gábor erdélyi fejedelmet magyar királylyá nem koronáztatja. A választás megtörtént, de Bethlen nem engedte fejére tenni a hatalmában levő magyar koronát. Beérte vele, hogy – a minek II. Rákóczi Ferencz nevezte – a szabadság védője legyen s Erdélyt magyar nemzeti állammá, európai tényezővé tegye. Az ő politikai és katonai iskolájában növekedett Rákóczi György, a ki azután mint erdélyi fejedelem folytatta mestere politikáját. Ügyes diplomáciája az európai kérdéseket sohasem tévesztette szem elől s a harminczéves háborúban nem csekély föladata vállalkozott. Dédunokája utóbb a hollandokkal való összeköttetéseire[6] és arra a szerződésre hivatkozott, melyben a francia és a svéd királyok a Rákócziaknak biztosították az erdélyi fejedelemséget, melynek fennmaradásáért tehát hatalmas európai államok kezekedtek.[7] Esterházy Miklós többel, egyenesen avval vádolta I. Györgyöt, hogy mohón vágyódott magára a szent koronára is; és búslakodott, hogy a nagyszombati egyezségben, mely utóbb linzi béke név alatt került a törvénytárba,[8] a fejedelem mindent megnyert, a mit csak kívánni tudott. Bizonyos, hogy a lelkiösmeret szabadságát ebben már nemcsak a kiváltságos rendeknek, hanem az egész nemzetnek biztosította.

II. Rákóczi Ferencz szerint ez a béke szilárdította meg az ország szabadságát, mely azonban később eltöröltetvén, helyreállítása őt, a dédunokát illette.[\[9\]](#) Oktató intésében (1637 október 14.) I. György arra buzdította öregebb fiát s majdan utódát, György herceget, hogy bátor és kész legyen hazája, nemzete szolgálatában, az Isten tisztességének oltalmában.[\[10\]](#)

És II. György, a mint a felsőbbsege alatt egyesítette a hajdani Dáczianak mind a három tartományát, talán helyreállítja Nagy Lajos király egykori birodalmát, ha politikáját nem rendeli teljesen protestáns vallása érdekei alá.[\[11\]](#) Lengyelország őt, családjával együtt, már 1654-ben bevette a lengyel hazafiak közé; de tatárokat, törököket zúdított reá s Erdélyben is hazátlanná tette, midőn a fejedelem X. Károly svéd királylyal Lengyelország felosztására szövetkezett. Hiában hivatkozott (1658 januárus 8.) a medgyesi rendek előtt arra, hogy őseik mindig azt tartották; dulce est pro patria mori és hogy a hazáért örömmel ontották véreket, veszítették életüket.[\[12\]](#) A törökkel szemben többé nem védhette meg Erdély függetlenségét. Unokája, II. Rákóczi Ferencz beszéli róla,[\[13\]](#) hogy mikor egy öreg és több dibdáb ágyúval karácsonytól[\[14\]](#) pünkösdig lövette a Barcsay ellenfejedelemnek hódoló Nagyszebent, az ott levő törökök minden lövés után rókafarkkal porozták le a bástyákat, «mint az apácák az oltárt.» Néhány hét mulva, ahogy özvegye Báthory Zsófia mondta,[\[15\]](#) vére hullásával s élete letételével pecsételte meg nemzetéhez való szeretetét, magyaros magyarságát, s kereszténységét. «Míg élt, hazájának erős oszlopa s a nemzetére szakadó végső veszedelemben a vérrel és rabsággal teljes felhőket saját élete szerencsétlenségével tartóztató s halasztó pajzsa volt.»

I. Rákóczi György.[\[16\]](#)

Báthory Zsófia névalírása.[\[17\]](#)

A mikor először sarkalták lemondásra, II. György kijelentette, hogy egészen és sértetlenül kell megtartania a fejedelemséget, a jogot s minden törvényes czímet egyetlen fia, I. Rákóczi Ferencz számára, a kit Erdély már nyolczesztendő korában, 1652 februárius 24-ikén szabadon választott fejedelemnek s a szultán is megerősített. Ferencz különben sem részes az apjának tulajdonított vétekben, azon isteni elv (Ezekiel, XVIII. 20.) alapján, hogy a fiú nem viseli apja bűnét. Fejedelemségét tehát az isteni és a népjognál fogva szabad lesz, ha akarja, mintegy apai örökségképen visszaszereznie, vagy visszafogadnia, mihelyt az uralkodásra alkalmas kort eléri. [18]

Az erdélyiek azonban már II. György életében Rhédey Ferenczet, majd Barsay Ákost, – hősie halála után pedig Kemény Jánost, majd Apafi Mihályt választották fejedelemnek. Ferenczre azért sem gondoltak, mert 1661-ben római katolikus lett, [19] ők pedig már kilencz esztendeje, kimondták, hogy ha protestáns vallását odahagyja, fölszabadúlnak hűségesküjök alól, [20] Ferencz nem is a fejedelemséget, hanem a szabadságot kereste. [21] mikor apósa, Zrínyi Péter biztatására, fegyvert fogott a magyar alkotmány védelmére. De hozzátette, hogy a mikor hazája megmaradásáért életét, javait kockáztatja, törvényei és szabadságai megtartásával mindvégig megmaradni kíván a király hűségében. [22] Gyöngé volt ekkora föladata. A fölkelés, a mely – Montecuccoli szerint – gonoszabb volt Bethlen, a csehek és a portugálok lázadásánál, [23] Zrínyi Péternek, Nádasdynak, Frangepaninak, Bónisnak a fejébe, Rákóczinak 400.000 forintjába, jövendőjébe, – Magyarországnak szabadsága romjaiba került. Fia, II. Rákóczi Ferencz, 38 év mulva keserűen jegyezte meg, [24] hogy édes atyjával a német nem tárgyalt rendesen. Családszinű kegyelemosztásait követte az eperjesi vépad és a sok mindenféle külön bizottság, a mi Bocskaynak és az ő elődeinek ünnepies tárgyalásait sohasem kísérte. Nem csoda – úgy mond - ha azt következtették belőle, hogy hamis a német s meg akar minket csalni: «melyet, adja Isten, minden magyar úgy higgyen, a mint mondja és valahára már tanuljunk a magunk példáján.»

Meghívólevél I. Rákóczi Ferencz és Zrínyi Ilona esküvőjére. [25]

A négy fejedelemhez méltó volt a négy fejedelemasszony. Régi, vitéz, gazdag, nagy házból való valamennyi. Maga Rákóczi büszkén hivatkozott a Báthoryak királyi és fejedelmi családjára, a Ráthold- és Gútkeled-nemzetségből való Lorántffyakra és Zeleméryekre, a lengyel Kosztákak, Radzivillek, Zagreszkijek, Szienievszkiják rokonságára, sőt arra is, hogy női ágon egyenesen a Palaiologos görög császári családból származik. Zsigmond második feleségének, Gerendy Annának hozománya az erdélyi úri családok atyafisága, rokonszenve és a kedves nő halála után tíz esztendővel Erdély trónja volt. Fiuk, I. György felesége, Lorántffy Zsuzsanna, a sárospataki uradalmon kívül egyébbel is növelte a Rákóczi-család tekintélyét. Ez a «fejedelmi méltósággal tündöklő» igazi magyar asszony férfias lélekkel igazgatta Erdélyt, míg ura 1644-5-ben a magyar alkotmányért és a vallásszabadságért harczolt. Rendkívül sokat tett a protestáns egyház, tanítás, közműveltség érdekében s ott kereste a szabadságot, a hol az államférfiak nem mindig keresték; a tanításban, a szöszéken és az irodalomban. Báthory Zsófia kezével II. György az ecsedi uradalmat s a Báthoryak királyi és fejedelmi háza fényét kapta.

«Szeresd feleségedet – intette őt atyja – annyi szeretettel és ragaszkodással, a mennnyivel minden igaz férfiú tartozik nejeinek; de csak annyira, hogy ahhoz való szereteted hazádnak, nemzetednek, kiváltképpen az Isten tisztességének szeretetét feljebb ne haladja, ettől el ne vonjon. Mert feleséget még találhatsz, de hazát, nemzetet, Istent egynél többet nem.»

Lorántffy Zsuzsánna.[26]

Báthory Zsófia azonban elfelejtette, a mit utóbb unokája, II. Rákóczi Ferencz kérdezett a nemzettől, hogy «mi kényszerítette régen a dicsőséges Báthory-családot fegyverfogásra az Ausztriai Ház ellen?» Protestáns uráért elhagyta kath. hitét, hogy a Báthoryak dicső hagyományaival a Rákócziak ne csak Erdély fejedelmei, hanem a lengyel protestánsok és a svédek segítségével Lengyelország királyai is lehessenek. Mikor ez a törekvés ura trónjába és életébe került, visszatért, sőt 17 éves fiát is magával vitte a katolikus hitre; mert «inkább akart a fejedelemségtől megválni, mint szent hitét elhagyni.»[27] Áttérése a XVII. század egyik legnagyobb magyar eseménye, mert úgyszólván jeladásul szolgált a 13 vármegyében és az egész országban a katolikusok újabb térfoglalására.[28] Nem félelem szakította el vallásától, nem is világi dicsőség, mint végrendeletében (1660 május 16.) ura gyanította. Amazt nem ösmerte, emezt nem kereste. Hinni látszott, hogy fia, vagy unokája mint a szent római birodalom hercege könnyebben kerülhet a katolikus Lengyelország trónjára, honnan a protestáns Erdélyen olyanformán uralkodhatik, mint ükapja, Báthory István. Egy emberöltő mulva, közhit szerint,[29] ilyes célokra rejtette el a Rákócziak kincsét. De ura halála után azonnal (1660 június 10.) I. Lipót védelmébe ajánlotta magát és fiát s lemondott minden fegyveres ellenállásról; mert illőnek tartotta, hogy mindenki támogassa a királyt, a mikor egész erejével Magyarország védelmére vállalkozik.[30] Unokája, II. Rákóczi Ferencz, magasztalta és áldotta Istent, hogy kegyelmével őt megerősítette s állhatatossá tette elhatározásában, mely reá is átszármazott. Isten ájtatos szolgáló leányának, emberi vélekedés szerint szentéletűnek nevezte őt.[31]

I. Ferencz 21 éves korában Zborón 1666 márczius elsején vette el a 23 éves Zrínyi Ilonát,[32] Péter horvát bán leányát. A fiatalok sejtették, hogy a szokottnál nagyobb jelentősége van, mikor egymásnak holtig tartó hűséget esküsznek. Az elégedetlen főurak[33] az ő lakodalmukon határozták el, hogy élnek az Aranybulla záradékában adott jogukkal, a zsarnokságnak fegyveresen ellenállnak, az alkotmányos, független magyar királyságot török és francia segítséggel helyre állítják.[34] Ferencz és Ilona első édes csókjának nemcsak a családi, hanem a nemzeti boldogság kezdetét kell vala jelentenie. Ilona vitéz tettekben férfias lelkű asszony volt, nemének és századának dicsősége, a Zrínyi-Frangepani-nemzetség utolsó díszje, mind a két urának méltó felesége; czímei, de kivált tettei következtében híres az egész világon; méltóságos a szerencsében, nagy a szerencsétlenségben. Konstantinápolyban, a galatai templomban így jellemzi a száműzöttet harminczöt esztendő mulva sírfelírata, a mikor összetört már minden, de minden reménye, mi szívét hazája és családja dicsősége iránt a zborói esküvőn eltöltötte.

A handwritten signature in cursive script, reading 'Rákóczi Ferenc' with a flourish at the end.

I. Rákóczi Ferenc névalírása.[35]

Távol legyen tőlem, hogy – a mit az ő fia kerülni kívánt[36] – megírjam a Rákóczi-család történetét s elmondjam Erdély fejedelmeinek, II. Rákóczi Ferenc őseinek tetteit. De utalnom kellett arra a szabadságszeretetre és erős nemzeti érzésre, a mely ezeket az őseket kivétel nélkül, ha nem is egyenlőképpen jellemezte. Bizonyára része volt benne az átöröklésnek, hogy a Rákócziak, Gerendyek, Lorántffyak, Báthoryak, Zrínyiek véréből támadt a magyar szabadság legeszményibb hőse, II. Rákóczi Ferenc. Egyik jezsuita tanára, Guttwirrt Menyhért, fényes ősei legfőbb dicsőségének 1690-ben azt tartotta, hogy II. Rákóczi Ferencet ők adták a magyar nemzetnek.[37] De miképpen ő maga is hivatkozott az átöröklésre «úgy van a természettől rendelve – szólt fegyverre hívó manifestumában,[38] – hogy a magyarok nemes elméje el nem szenvedheti a bosszúságot; és a szabadságban született haza szabad tagjai szolgálai állapotba vettetvén, nehezebb dolognak tartják azt a keserű halálnál.»

Így történt, hogy nyolcz esztendeig küzdött nemzete élén azon zászlók alatt, a melyekre aranyos betűkkel íratta fel; «Cum Deo pro Patria et Libertate!» «Istennel a hazáért és a szabadságért!»

mek.oszk.hu/05800/05832/html/1kotet/02.htm

NAGYKÁLLÓ

RÁKÓCZI-TORONY

A fejedelem nevét őrzi az 1710-ben épített református templom három emeletes harangtornya. Az ún. Rákóczi-torony a Szabadság téren, a templom mellett áll, az Alföld legmagasabb építményei közé tartozik, sisakkal együtt 60 méter magas. 1733-ban emelték, a katolikusok tiltakozásának dacára 1807-09 között azért épülhetett fel, mert Kállónak nem volt megfelelő tűzörző helye. A nagyméretű, négyzetes, pillérekkel megtámasztott, két méter vastag falú torony onnan kapta a nevét, hogy a fejedelem által a szabadságharcban elsőként elfoglalt kállói vár köveit is beleépítették.

([Forrás](#))

A templom mellett elhelyezett tájékoztató táblán a következő olvasható a toronyról:

"A nagykállói református templom északi oldalán álló gótikus stílusú műemlék építmény a nagy fejedelem nevét viseli. Emlékjeléül a városlakók szabadságszeretetének, és annak a tiszteletnek, amit a város népe 1703-as ittjártakor az ifjú II. Rákóczi Ferenc iránt tanúsított. A torony nyolcszor nyolc méteres alapterületű, igen erős alappozással, szokatlanul vastag falakkal, sarkain támpillérekkel épült. Falmagassága 42 méter, sisakja 18 méter magas. Öt szintre tagolódik, ablakai minden szinten más-más formájúak. Sisakja alatt mutatja az időt a toronyóra, melyet Pethő Mihály nyíregyházi óras készített 1811 augusztusában.

Már a templomépítés idején felmerült a toronyépítés gondolata is, ám ekkor még az anyagi akadályok mellett a reformátusok elleni rendeletek is akadályozták a munkakezdet. Az ellenreformáció idején sok településen teljes tilalom volt a protestáns templom és toronyépítésre, Nagykállóban csak torony nélküli templomot volt szabad építeni. Volt olyan rendelet is, hogy a megye legalacsonyabb katolikus tornyánál nem lehet magasabb református torony. A mi tornyunknak mindezek ellenére Békési András lelkipásztor **1732-ben letette az alapkövét** és 1732–33-ban megindult az építkezés, ám 1733-ban Marjai Sándor püspök megtiltotta az építkezés folytatását, mert az „a katolikusok sérelmére van”.

A toronyépítők viszont így indokoltak:

- Az építkezés azért szükséges, mert a régi fatorony anyaga elavult, kötése szétszakadtak, és 2 évvel korábban a harang a földre zuhant.

- A torony nem csupán a templom dísz, hanem a város tűzörző helye is.

1738-ban feltehetően feljelentésre a Helytartó Tanács vármegyei vizsgálatot rendelt el a toronyépítés megakadályozására. Ekkor vált szállóigévé, hogy „a torony Bécsbe is ellátszik. Így aztán a munka szünetelt is közel 40 évig.

1770 tavaszán a toronyra záras ajtót készítettek és a harang tengelyét javították. Ettől az időtől kezdve vannak levéltári adatok a „toronybeli felvigyázók”, azaz a tűzörök fizetéséről, akik a vízvezeték kiépüléséig őrizték a várost a „vörös kakas” ellen.

1776. május 10-én tették fel a gombot a felépült toronyra, amelynek ekkor még zsindeyes volt a teteje. A torony gombjába egy kis üvegben elhelyezték az építés történetének legfontosabb adatait tartalmazó írást. Nem sokkal ezután ugrott le a torony harmadik ablakából egy kisfiú, Simon Jóska, aki később a napóleoni háborúk legendás ezredese lett. Végül is a **mai magasságra 1807–9 között épültek fel a torony falai**, és fatetejét rézborításúra cserélték.

A II. világháború idején találat érte a tetőt, a gomb leesett, és megtalálták a benne elhelyezett írást, a torony történetét. Az 1950-es évek képeslapjai emlékeztetnek arra, hogy a torony hatalmas ágyúütötte sebeit csak az 1960-as években tudták kijavítani. Volt olyan sérülés, ahová 380 téglát raktak be a javításkor.

A toronyban három harang szól. A legfiatalabb az 1986-ban készült Gondviselés, amelyben Rákóczi harangjának egy darabja is bele van öntve."

beszelamarvany.lapunk.hu

Kerékpárral jött a Tisza nagykövete Nagykállóba

Hidvégi-Üstös Pál a Tisza Nagykövete, II. Rákóczi Ferenc emléktúrája egyik kiemelt állomásaként érkezett kísérőivel városunkba.

Hidvégi-Üstös Pál a Tisza Nagykövete, II. Rákóczi Ferenc emléktúrája egyik kiemelt állomásaként érkezett kísérőivel városunkba.

A szeptember a város vezetőivel közösen koszorúzta meg a szabadságharcos szobrát. Ezzel a határokon is átnyúló túrájával a népek összefogását megvalósító II. Rákóczi Ferencnek és a békekötés 300. évfordulójának állít emléket.

Hidvégi-Üstös Pál 2004 óta szervez kalandversenyeket, valamint visz véghez világra szóló egyéni programokat (Tisza végigszására 852 km, Tisza futás forrástól torkolatig 1006 km-en, Tisza körbefutására 2100 km, Együtt az Élő Tiszáért! környezetvédelmi projekt), melyeknek mindig kiemelt területe a Felső Tisza vidék, az ukrán- magyar határtérség.

Környezetvédelmi programjainak célja a fenntartható és élő Tisza-völgy fejlesztése, népszerűsítése, a regionális összefogás segítése 5 tiszai országban. Védelmébe vette a Tiszát és egyúttal a II. Rákóczi Ferencel kapcsolatos hagyományok őrzését is felvállalta.

Ez egy olyan akciójuk, melynek keretében Rodostóból indultak el kerékpáron a fejedelem nyomába. Egyik legfontosabb állomásuk Nagykálló volt, ahova elhozták stafétabotjukat, amelyre a nagykállói polgármester is szalagot kötött fel. Juhász Zoltán jelen volt a főtéri II. Rákóczi Ferenc szobornál egy koszorú elhelyezésén, ahol Oroszné dr. Nagy Matild alpolgármester asszonnyal, valamint Harsányi Gézáné helytörténésszel együtt képviselték Nagykállót, Rákóczi tisztelő lakosságát.

A sportoló elmondta, hogy az emléktúrájuk célja, hogy bejárják II. Rákóczi Ferenc fontosabb csatahelyszíneit, országgyűlési helyszíneit. A túra kezdete Rodostóból indult 2011. június 29.-én. A kerékpározást Mikes Kelemen szülőfalujában kezdték el Zágónban, majd Sepsiszentgyörgy, Hídvég, Erdővidék, Kuruc, Regruták származási helyszíneit, illetve csatahelyszíneit járták be, utána következtek a holdvilági csatahelyszínek, Marosvásárhely, Zsibó, Szatmári-sík, a békekötés helyszíne és most Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei településeken emlékeznek, ahol ugyancsak a Rákóczi csata helyszínein, emlékparkjain, illetve koszorúzásain vesznek részt. Az emléktúra 2011. július 23.-án Tarpán fog befejeződni, a Kuruc fesztivál keretei között, de ezelőtt még Nyugat-Magyarországot is bejárják, illetve Budapesten, a Kossuth téren, a Rákóczi szobornál lesz egy nagyobb megemlékezés. Ezen kívül még lesz egy kiemelt főrendezvényük, amihez fognak csatlakozni, ez a Tiszaújlaki megemlékezés, ahol megkoszorúzzák a Turul emlékművet, mely 2011. július 17.-én a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség szervezésében zajlik.

Az emléktúra 3100 km hosszú, 60 helyszínen fognak koszorúzni és céljuk, hogy a Rákóczi hagyományokat eljuttassák a széles társadalomhoz. A rendezvény fő üzenete az összefogás segítése és minél több hagyományörzőt, fiatalot bevonni ebbe a munkába.

Borsy Adrienn

nagykallo.hu

Béri Balog Ádám

kuruc hadvezér

?–1711

A magyar történettudományt nem lehet vádolni azzal, hogy nem méltatta kellő figyelemre Béri Balogh Ádám személyét és cselekedeteit.

A maga korában is híres brigadéros az 1660-as évek közepe táján láthatta meg a napvilágot. Apja, Béri Balogh István, aki a hadvezér és költő Zrínyi Miklós apródja volt.

Balogh István házassága révén került megyénkbe, mivel elvett egy vasi leányt, akit Káldy Rebekának hívtak. A házasságból született gyermekek harcos és Habsburg-ellenes szellemben nevelődtek. Ádám gyerekkoráról, iskolázásáról nincsenek adatok.

Béri Balogh Ádám 1696-ban rábaközi főbíró, 1700-ig csobánci vajda, vagyis a várbeli gyalogság tisztje, 1701-ben Vas megyei főbíró volt. Később megválasztják Sopron vármegye rábaközi járásának főszolgabírójává, de már a következő esztendőben lemond. Feltehető, hogy azért vált meg a katonáskodástól, mert elvette Festetics Juliannát.

Béri Balogh Ádám Vas megyébe költözött át és apai örökségében telepedett meg. Az apósa Festetics Pál pusztája mellett volt egy birtoka, Vasvár határában. 1698-ban átköltözött Tolna megyébe, a faddi birtokra.

Hatgyermekes családapa, mikor 1704. januárjában Rákóczi lobogója alá áll. Első tette Kőszeg városának meghódítása volt, majd Körmendet és Rohoncot is az ő tisztsíjait vezették uralmuk alá. Harc harcot követett, nagy csatákat vívott Heister Hannibállal, akinek a kezében a Dunántúl nagy része volt.

Balogh Ádám a magyar szabadságharc egyre kiemelkedőbb brigadérosa lett, mivel hatalmas katonai tudását, irányító jellegű személyiségéből adódóan a küzdelmek során megosztotta társaival. Kiváló haditerveket hozott létre a hazája védelmének érdekében. A kuruc brigadéros életének nagy része Magyarország szabadságáért és a labanc csapatok előrenyomulásának megállításáért folytatott véres harcok színterén telt el.

A győrváriak számára legérdekesebb harca 1707. november 6-án és 7-én zajlott le, mivel ez az ütközet szűkebb hazánk, Győrvár dombvonulatai alján, a labancok vereségével végződött.

1710. okt. 29-én Szekszárd mellett, híres Murza lova a Cinka patak iszapjában összerogy alatta. A brigadérost a császári alakulatok összezúzott állapotban megtalálták és elfogták. A Habsburgok ismerve katonai tudását, próbálják az ő oldalukra édesgetni a hőst, de ő kijelenti, hogy nem lesz hazája árulója.

A bécsi haditanács 1711. február 6-án Budán lefejeztette a kuruc kor legvittezebb alakját, Rákóczi hűséges alattvalóját, Béri Balogh Ádámot.

.telehaz-gyorvar.koznet.hu

Nemzetközi tanácskozás Mikes Kelemenről

2011. október

Mikes Kelemen (1690-1761) író, műfordító halálának 250. évfordulója alkalmából az MTA Irodalomtudományi Intézete nemzetközi tudományos tanácskozást rendez az Illyés Gyula Archivumban szerdától szombatig több kíséző rendezvénnyel.

1990-ben volt utoljára Magyarországon Mikes-konferencia az író-műfordító születésének 300. évfordulója alkalmából. A mostani, háromnapos tanácskozáson lehetőség adódik a hazai kutatási eredmények megismerésére és - a külföldi előadók révén - nemzetközi összefüggésbe helyezésére - mondta el Tüskés Gábor főszervező, az MTA Irodalomtudományi Intézet XVIII. századi irodalmi osztályának vezetője.

Mintegy negyven előadás hangzik el francia, angol, német, olasz, török és magyar szakemberektől Mikes Kelemen életének és munkásságának történeti keretfeltételeiről, eszmetörténeti összefüggésekről, műfaj- és tárgytörténetről, nyelvi, stílusbeli, retorikai és poétikai sajátosságokról, Mikes befogadásáról és kultuszának kialakulásáról. Az Alexander Humboldt Alapítvány magyarországi ösztöndíjasai is részt vesznek a tanácskozáson, többen közülük előadóként - tette hozzá.

Megjelent Franciaországban Mikes Törökországi levelek című műve a Honoré Champion Kiadónál Kaló Krisztina egri főiskolai docens és a Magyarországon élő francia Thierry Fouilleul fordításában. Tóth Ferenc látta el történeti jegyzetekkel, Tüskés Gábor pedig szerkesztette és sajtó alá rendezte a könyvet. "A Mikes életműben, így a Törökországi levelekben is több tisztázatlan dolog van, például a levelekben levő történetek között húsz olyan van, aminek nem tudjuk a forrását" - jegyezte meg Tüskés Gábor, hozzátéve: a kutatás szempontjából ezért fontos, hogy a kötet most már olvasható franciául is.

A nemzetközi konferencia alkalmából megjelent a Törökországi levelek szerzői kéziratának - amelyet az Egri Főegyházmegyei Könyvtárban őriznek - hasonmás kiadása az MTA Irodalomtudományi Intézetének gondozásában. Tüskés Gábor azt is megemlítette, hogy Mikes Kelemen egy kéziratát az ELTE Egyetemi Könyvtára őrzi, 16-ot pedig az Országos Széchényi Könyvtár.

Az évfordulóra ugyancsak napvilágot látott a Mikes-bibliográfia csaknem 1200 tétellel, vagyis műveinek és a róla szóló szakirodalomnak a jegyzékével. Új, eddig még nem volt kiadvány - amely most jelent meg a szegedi Lazi Kiadónál - Mikes Kelemen Füveskönyve, amelyet Tüskés Gábor állított össze Mikes leveleiből valamint más szövegeiből, és csoportosított témák szerint. A szerdai konferencia-megnyitón ott lesz és beszédet mond Hasan Kemal Gür budapesti török nagykövet és Mikes Kelemen angol nyelvű fordítója, Bernard Adams is.

A nyilvános kísérőprogramok között van az In memoriam Mikes Kelemen című hangverseny, amelyen a Musica Historica együttes zenél Csörsz Rumen István vezetésével, és elhangzik Kurtág György, Farkas Ferenc és Petrovics Emil egy-egy műve a Budapesti Vonósok, Köteles Géza zongoraművész, Szeverényi Ilona cimbalomművész, valamint Massányi Viktor és Tarjányi Tamás énekes közreműködésével az MTA Dísztermében csütörtökön este. A következő napon, pénteken este az Hommage á Mikes Kelemen - Mikestől - Mikesről című irodalmi est műsorát Szabó András állította össze és ő az előadó is a Petőfi Irodalmi Múzeumban. Mindkét rendezvényre a belépés ingyenes.

mult-kor.hu

A bujdosó Rákóczi

*"A népnek és a bujdosóknak siralmas panasza zúgott a fülemben."
(Rákóczi Vallomásai)*

A szatmári béke felajánlja a kegyelmet Rákóczinak is, ha leteszi a hűségesküt, elismeri a Habsburg-hatalmat, és lemond az erdélyi fejedelemségről. A kegyelem a hatalmas Rákóczi-birtokok megtartását jelentette volna, és biztosította volna azt is, hogy a fejedelem visszakapja a császári fővárosban élő gyermekeit.

Lengyelországban (1711-1713)

A fejedelem I. Péter orosz cártól kért segítséget. A cár a szatmári béke hírével egyidőben érkezett Lengyelországba. 1711. július 8-án a Prut menti csatában a török sereg győzelmet aratott az oroszok felett. Ezzel I. Péter Rákóczinak tett ígéretei teljesíthetetlené váltak.

A fejedelem. Mányoki Ádám festménye 1712-ben, Rákóczi danckai tartózkodása idején készült.

Mányoki Ádám 1707-től 1709-ig Magyarországon, Rákóczi udvari festőjeként dolgozott, aki egy hollandiai küldetéssel a festői továbbélést is lehetővé tette számára. A holland portréfestésből leszárt tanulságokat a lengyel emigrációban festett közismert Rákóczi-portré összegzi.

"Rákóczi herceg. magas, jó alakú, fenséges tartású, szép arcú. Bár sötétségben neveltették, azt mondhatom, hogy sok dolgot tud, és azokat jól tudja: hat nyelven beszél és ír: magyarul, latinul, franciául, olaszul, németül és lengyelül. Erényes, dolgos, barátságos, nemes lelku, jótékony fejedelem." (Des Alleurs)

Franciaországban (1713-1717)

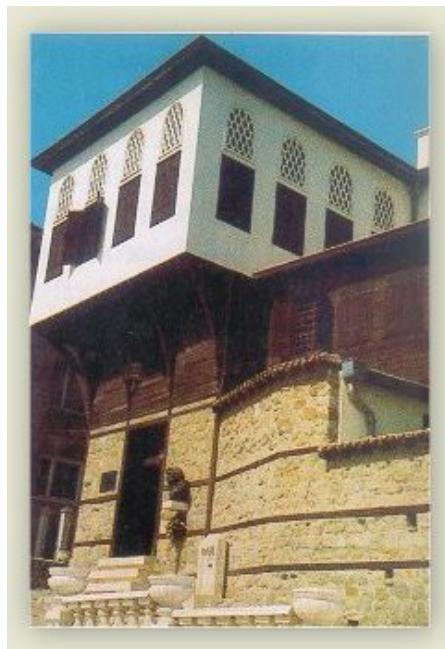
A versailles-i udvar

A fejedelem nem ismeretlenként érkezett Franciaországba: nevét mindenütt olvasták, hallották. A francia lapok, a Gazette, a Mercure Galant és a Journal de Verdun állandóan tájékoztatták a közvéleményt a magyar szabadságharcról, sőt 1707-ben megjelent a kiváló publicista, Eustache Le Noble tollából a fejedelem első francia nyelvű életrajza is. A franciák **XIV. Lajos** szövetségesét látták benne. A versailles-i kastélyban 1713. február 13-án maga XIV. Lajos fogadta, azzal a tisztességgel, amely az inkognitóban utazó fejedelmeket megilleti.

Grosbois-i magány A rastatti békével (1714) lezárul a spanyol örökösödési háború. Az udvartól Rákóczi mégiscsak XIV. Lajos halála után válik meg. *"Visszatért emlékezetembe - írja a Vallomásaiban -*

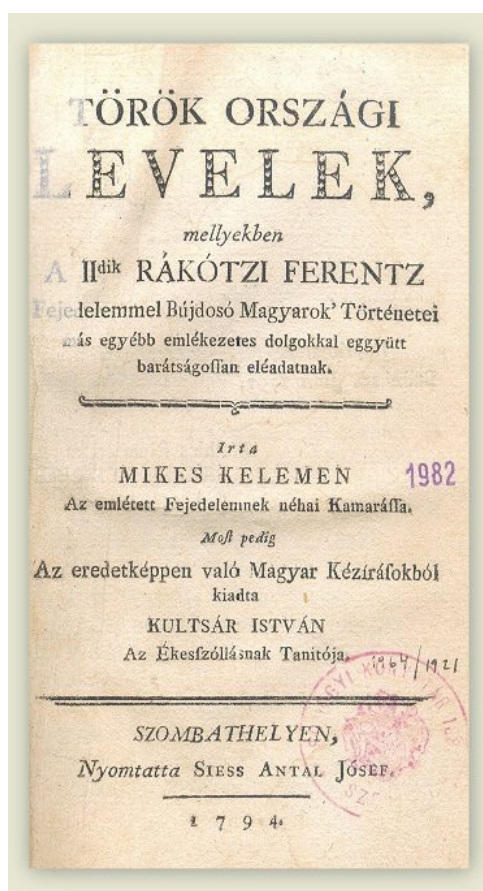
az egykor ifjúkoromban belém csepegtetett vágy a magányosság után, amelyre nem annyira az örök üdv, mint a nyugalom szeretete vonzott." Rákóczi a kamalduli szerzetesek kolostorát választja otthonául.

Törökországban (1717-tol)

A fejedelem 1735. április 8-án halt meg **Rodostóban**.

A rodostói száműzetés idején írta **Mikes Kelemen** (1690-1761), a fejedelem kamarása, leveleit, a régi magyar csevego próza remekeit.

Mikes művének első kiadása

Mikes Kelemen 1735. április 8-án írt levelében így beszéli el a fejedelem halálát:

"Amitől tartottunk, abban már benne vagyunk. Az Isten árvására téve bennünket és kivevé magunk közül a mi édes urunkat és atyánkat, három óra után reggel. Ma Nagypéntek lévén, mind a mennyei, mind a földi atyáinknak halálokat kell siratnunk."

A következő levelében ezt írja Mikes:

"Itt, édes néném könyhullatással esszük kenyerünket, és olyanok vagyunk, mint a nyáj pásztor nélkül. Másnap a szegénynek a testámentomát felnyitották és elolvashattuk. Mindenik cselédinek hagyott. Én nekem ütezer német forintot, Sibrik uramnak annyit. De mindenikünknek azt a pénzt Franciaországban kellene felvennünk - mikor vesszük fel, Isten tudja! A vezérnek szóló leveleit is elküldöttük, melyben kéri szegény, hogy bennünket el ne hagyjon. A testet másnap felbontottuk és az aprólékját egy ládába tevén a görög templomban eltemettük. A testet pedig a borbélyok füvekkel bécsinálták, mert még nem tudjuk, mikor vihetjük Constantinápolyba."

Mikes Kelemen - a fejedelem végakaratahoz híven - szívét, s kéziratait **Grosbois**-ba küldte. Rákóczi hamvai 1906 óta a **kassai dómban** nyugszanak. Ebből az alkalmából jelent meg [Mikes leveleinek emlékkiadása](http://mikesleveleinek.emlekkiaadasa.sk-szeged.hu). sk-szeged.hu

Az oly sok nagy mozgalom legfőbb oka most és mindig - az ősi törvények szégyenletes eltörlése...

...vérünket és javunkat szomjazó ellenségünk kegyetlensége igáját másként nyakunkból ki nem vethetjük, hanem egybekapcsoló közönséges karokkal.

Nincs veszedelmesebb egy szabad nép kormányzásában, mint a titkolózás, amely sok gyanúra és bizalmatlanságra ad lehetőséget.

II. Rákóczi Ferenc

bolcs gondolatok.hu

A vármegye címere

26. Hunyad vármegye

Hunyad vármegye elnevezését a híres Vajdahunyad várától nyerte. A vármegyében Hunyadi János kormányzónak voltak hatalmas birtokai. A Hunyadi család eredeti címerképe a holló jelenik meg a törvényhatóság címerében is. Magyarországon a kutatás mai állása szerint 1490-ben elsőként Hunyad vármegye rendelkezett címeres pecséttel. A csücskös talpú levélmotívumokkal keretezett pajzs mezejében leveles faágon egy holló áll, csőrében egy gyűrűt tart. A XI-XIII. szd.-ban alakulhatott ki a vármegye. Központja Hunyadvár volt, majd a XIV. szd.-tól Déva. 1442-ben a Vaskapunál Hunyadi János, majd 1479. okt. 13. -án a Kenyérmezőn Kinizsi Pál győztes csatát vívott a törökök ellen. A szabadságharc (1848-1849) kiemelkedő eseménye volt, a Piski Siméria melletti híd megvédése,

A címer juharfából készült.

A vármegye területe Déva központtal; 7809 km² volt. A trianoni békeszerződés (1920. jún. 4.) az egész megyét Romániához csatolta.

A Rákóczi Hírlevelet szerkeszti: Fenyvesi Miklós

Fogadják jó szívvel, olvassák szeretettel!

<http://rakoczihirlevel.freewb.hu/>

A Rákóczi Hírlevelet terjeszti a Kárpáti Harsona

<http://www.karpatiharsona.info>